

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

3 maart 1997

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heer Johan Malcorps en mevrouw Ria Van Den Heuvel –

betreffende de rechten van kinderen inzake milieu en gezondheid

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In het VN-verdrag over de Kinderrechten worden onder andere het recht op bescherming tegen geweld en misbruik en de sociale en democratische rechten van kinderen opgesomd. Bovendien worden ook die rechten, die nog onlangs werden uitgewerkt door de witte comités en een aantal NGO's zoals Welzijnszorg en het NCOS onderschreven. In deze resolutie stellen we acht aanvullende ecologische basisrechten voor kinderen voor. Daarmee werken we artikel 24 van het VN-verdrag over de Kinderrechten verder uit, waarin gesproken wordt over het recht op gezondheid en de bescherming tegen milieuverontreiniging.

1. Het recht op zuivere lucht

Steeds meer kinderen hebben last van astma en allergieën. Kinderen zijn veel gevoeliger voor luchtverontreiniging dan volwassenen, waardoor hun longen al op erg jonge leeftijd blijvende schade kunnen oplopen. In drukke steden met veel autoverkeer en uitlaatgassen is dat probleem het ergst. Bovendien is de luchtvervuiling het grootst op de hoogte waar kinderen de lucht binnenkrijgen : op 0,5 meter boven de grond. Toch wordt de concentratie van gevaarlijke stoffen en dampen gemeten op de hoogte waar de volwassenen de lucht binnenkrijgen, en worden de normen voor zuivere lucht berekend op basis van de risico's voor gezonde, volwassen mannen. Met de extra gevoeligheid van kinderen wordt dus te weinig rekening gehouden. Het zou toch ondenkbaar zijn dat kinderen net om die redenen op warme zomerdagen binnen moeten blijven, omdat de ozonconcentratie te hoog is.

Ook binnenshuis staan kinderen bloot aan vervuilde lucht, veroorzaakt door sigarettenrook, chemicaliën in schoonmaakproducten of insecticiden en chemische resten in tapijten, wanden, kleren en meubels. Die producten zijn eigenlijk verborgen vervuilers, die bijzonder schadelijk kunnen zijn voor kinderen, omdat hun weerstand nog te weinig ontwikkeld is. Ouders en kinderen hebben het recht om volledig en deugdelijk geïnformeerd te worden over de producten die ze kopen. Chemische toevoegingen aan gebruiksproducten in onze

onmiddellijke leefomgeving moeten bovendien zoveel mogelijk geweerd worden.

2. Het recht op een veilige en gezonde leefomgeving

Kinderen hebben ruimte nodig om te spelen. Die ruimte kan niet beperkt zijn tot recreatiegroen op rijafstand of tot enkele speelgetto's. Kinderen hebben recht op groen in hun eigen buurt, en ook in woonwijken, stads- en dorpskernen moeten de straten en de pleinen een leef- en speelwereld zijn voor de kinderen en de ouderen. Het is ontoelaatbaar dat de leefruimte voor kinderen in beslag wordt genomen door geparkeerde auto's.

Kinderen hebben recht op een gezonde, niet-vervuilde bodem en op contact met natuurlijke grond en met aarde die kan ademen, waarop ze zonder zorgen kunnen spelen en zich vuil maken. Het saneren van vervuilde bodems is een ethische plicht, omdat we de grond alleen in bruikleen hebben van onze kinderen. Waar dat mogelijk is, moet de bodem weer worden ontsloten waar hij op dit moment is afgesloten door beton en asfalt. Waar beton en asfalt niet echt nodig zijn, moeten ze worden geweerd. Kinderen moeten de kans krijgen om in ecologische kindertuintjes in school- of buurtverband zelf de nodige kennis op te doen van de natuur.

Kinderen hebben het recht om te spelen en te brui-
nen in de zon, zonder dat ze bang hoeven te zijn voor blijvende huidbeschadiging of oogletsel. Alles moet daarom in het werk worden gesteld om de verdere aantasting van de ozonlaag te voorkomen.

Kinderen hebben recht op veilig en gezond speelgoed. Met speelgoed kan dus geen enkel risico worden genomen. Het toevoegen van chemicaliën aan speelgoed moet zoveel mogelijk worden verboden.

3. Het recht op een veilige verkeersomgeving

In Vlaanderen is het autoverkeer de belangrijkste oorzaak van overlijden bij kinderen. Bij de voetgangers is een vierde van het aantal doden en zwaargewonden bij een ongeval op de weg 0 tot 14 jaar, bij de fietsers is bijna een derde van de slacht-

offers van zware verkeersongevallen tussen 9 en 18 jaar oud.

Kinderen hebben recht op een veilige en leefbare verkeersomgeving. Daartoe moet in woonzones en woonkernen een algemene snelheidsgrens van 30 km/h gelden. De 'bespeelbaarheid' van de straat is hier de richtlijn. Het is onbillijk van kinderen te verwachten dat ze zich aanpassen aan het verkeer : door hun jonge leeftijd zijn ze daar niet toe in staat.

Het is onaanvaardbaar dat kinderen alleen nog naar hun school, hun vereniging of hun vriendjes kunnen als ze gebracht worden met de auto. Ouders moeten hun tijd spenderen als taxi-chauffeur, alleen maar omdat hun kinderen zelf niet veilig de straat op kunnen (zelfs niet voor korte afstanden). Zo leren kinderen niet zelfstandig te worden. Het is dringend noodzakelijk om bepaalde straten te herprofilen met het perspectief van kinderen als uitgangspunt. Als absolute minimum moet hier gelden dat kinderen voldoende zicht krijgen op de verkeerssituatie.

4. Het recht op zuiver water

Kinderen hebben recht op zuiver water : zowel het regenwater als het drinkwater moeten van goede kwaliteit zijn. Overal moet drinkbaar water vrij beschikbaar zijn : op de speelplaats, op de hoek van de straat, in fonteintjes op pleinen, en de kwaliteit van het water moet onbetwifelbaar goed zijn. Er mogen geen afwijkingen worden toegestaan wat de aanwezigheid van resten van bepaalde stoffen als pesticiden in het drinkwater betreft. Overigens kan in verband daarmee worden opgemerkt dat het nitraatgehalte in het water nog altijd te hoog ligt. De kwaliteit van het rivier-en beekwater moet daarom verder verbeteren, en hoge concentraties aan giftige stoffen in regenwater en grondwater moeten worden verminderd. Vooral voor kleine kinderen is het gevaar hier het grootst.

Kinderen hebben het recht om in zuiver water te zwemmen, en niet alleen in zwembadwater dat erg veel chloor bevat. Ze moeten veilig in zee of in rivieren, vijvers of meren kunnen zwemmen zonder de angst een slok vervuild water binnen te krijgen. In principe zou elke badplaats een 'blauwe wimpel' moeten krijgen, het Europese kwaliteitslabel voor zwemwater. In elk geval hebben kinderen en ouders recht op deugdelijke informatie over de kwaliteit van het zwemwater.

5. Het recht op een gezonde voeding

Kinderen hebben recht op een natuurlijke en evenwichtige voeding. Iedereen moet gezonde en ecologische voedingsmiddelen kunnen kopen en reclame voor junk food moet worden geweerd. Kinderen en ouders hebben het recht om volledig geïnformeerd te worden over de kwaliteit van de voedingsmiddelen, over de manier waarop ze tot stand zijn gekomen (door genetische manipulatie of niet, bijvoorbeeld) en over de stoffen die aan het voedsel zijn toegevoegd. Residu's van bijvoorbeeld pesticiden op groenten of fruit mogen eigenlijk niet meer voorkomen.

6. Het recht op een gezonde nachtrust

Op straat, op school, en zelfs tot in hun eigen kamer thuis achtervolgt het lawaai de kinderen. Decibel-vervuiling leidt tot stress, geprikkeldheid en onzekerheid. Door de toegenomen geluidshinder of door geurhinder en kwalijke gassen kunnen kinderen niet meer met open raam slapen. Toch hebben ze ook recht op een gezonde nachtrust.

7. Het recht op een goede gezondheidszorg, met oog voor milieu-invloeden

Het is evident dat kinderen recht hebben op goede medische hulp. Maar gezondheidswerkers die kinderen bijstaan hebben ook de plicht om bij klachten te zoeken naar de dieperliggende oorzaken daarvan en naar een eventueel verband met andere aspecten van de omgeving. Kinderen hebben recht op een gezondheidszorg die niet alleen werkt aan symptoombestrijding, maar ook aandacht heeft voor het gezond maken van de hele leefomgeving, zodat nieuwe klachten of gezondheidsschade op langere termijn kunnen worden vermeden. De overheid moet daarbij de veiligheid van kinderen garanderen door een permanent en deskundig onderzoek van de risicofactoren in het milieu en in de voeding.

Voor de gezondheids-, verbruikers- en milieu-opvoeding op school is eveneens een belangrijke taak weggelegd. Er kan nog veel meer gebeuren om de kwalijke effecten op de gezondheid van milieuvervuiling duidelijk te maken, en om op de risico's van roken, drugsgebruik, alcohol- en medicijnenmisbruik te wijzen.

Alle maatregelen van preventieve gezondheidszorg bij kinderen, alle maatregelen om het immuunsysteem bij kinderen te versterken en de behandelingen van chronische ziekten moeten zonder meer worden terugbetaald door het ziekenfonds. Bovendien moet het onderzoek naar milieu en gezondheid en de milieugeneeskunde worden bevorderd. Zo moet er meer duidelijkheid komen in verband met de risico's die ongeboren kinderen lopen door blootstelling aan schadelijke stoffen zoals nicotine, alcohol, pesticiden, kwik en andere. Op basis van dat onderzoek moeten beperkingen worden opgelegd en verboden worden uitgevaardigd.

8. Het recht op inspraak

Kinderen worden geboren in een wereld die door vorige generaties al erg beschadigd en vergiftigd is. Daardoor krijgen zij minder de kans om hun mogelijkheden vrij en ten volle te ontplooien. Volwassenen hebben dan ook een zware ecologische schuld uitstaan bij hun kinderen. Daarom kan aan kinderen onmogelijk het recht worden ontzegd om hun stem te laten horen in de discussie hierover. Vooral wat de indeling van hun eigen leefomgeving betreft, moeten zij volwaardig inspraak krijgen. Daarnaast kan worden gewerkt met specifieke instrumenten waardoor de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen goed kan uitkomen, zoals het kindergezondheidseffectenrapport.

Alle informatie over de relatie kinderen-gezondheid-milieu moet toegankelijk zijn voor de kinderen zelf. Door eerlijke informatie en een open dialoog kan men angstgevoelens bij kinderen wegnemen of vermijden.

Johan MALCORPS

Ria VAN DEN HEUVEL

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat kinderen extra kwetsbaar zijn voor verschillende vormen van milieuvervuiling, omdat hun organen nog in ontwikkeling zijn enerzijds en hun afweersystemen nog onvoldoende functioneren anderzijds ;
- overwegende dat kinderen meer dan volwassenen het risico lopen om in aanraking te komen met vervuilende stoffen, door hun levenswijze, hun voedingspatroon en hun gedrag ;
- overwegende dat een aantal ziekteverschijnselen bij kinderen toenemen, en dat daarbij onder meer een verband kan worden gelegd met vormen van milieuverontreiniging en de aanwezigheid van toxische stoffen ;
- rekening houdend met het feit dat kinderen en jongeren de belangrijkste risicogroep blijven in het verkeer ;
- rekening houdend met het feit dat de leefwereld van kinderen in sterke mate wordt ingeperkt, onder meer door de dominante plaats van het autoverkeer ;
- vraagt de Vlaamse regering

A. in het algemeen : om de bestaande milieu- en gezondheidsnormen door te lichten en aan te passen, uitgaande van een maximale invulling van het voorzorgprincipe ten aanzien van de risico's die kinderen lopen ;

B. meer in het bijzonder : om, ter uitvoering van en als aanvulling op artikel 24 van de Conventie over de Kinderrechten van de Verenigde Naties, de volgende ecologische basisrechten vast te leggen :

- 1° het recht op zuivere lucht
- 2° het recht op een veilige en gezonde leefomgeving
- 3° het recht op veilige verkeersomgeving
- 4° het recht op zuiver water
- 5° het recht op een gezonde voeding
- 6° het recht op een gezonde nachtrust
- 7° het recht op een goede gezondheidszorg, met oog voor milieu-invloeden
- 8° het recht op inspraak;

C. deze basisrechten concreet gestalte te geven in uitvoeringsmaatregelen, in overleg met de federale regering, door :

ad 1°

- a) de grenswaarden voor de emissie van ozon, NOx, zwaveldioxide, VOS, dieselroet, CO en andere vervuilende stoffen in de lucht aan te passen, rekening houdend met de extra gevoeligheid van kinderen ;
- b) de concentraties van die stoffen ook te meten op de hoogte waarop kinderen die stoffen binnenkrijgen (0,5 meter boven de grond) ;
- c) alle stoffen die de ozonlaag aantasten, zoals harde en zachte CFK's en methylbromide onmiddellijk te verbieden ;
- d) wat de binnenhuisvervuiling betreft, een Preventief Actieplan Binnenhuisvervuiling op te stellen, met een sensibiliseringscampagne over de risico's van vervuilende stoffen in huis enerzijds en steunmaatregelen voor gerichte acties inzake chemische hygiëne anderzijds ;
- e) er bij de federale regering op aan te dringen dat alle huishoudelijke gebruiksproducten die vloeibare chemicaliën bevatten (lijmen, schoonmaakmiddelen, wasmiddelen) en met name ook speelgoed en gebruiksvoorwerpen waarmee kinderen veelvuldig in aanraking komen, onderworpen worden aan strikte etiketteringsnormen, waarbij het verplicht wordt de risico's voor de gezondheid duidelijk te vermelden ;

ad 2°

- a) in het kader van de definitieve uitwerking van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voldoende ruimte te reserveren om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van kinderen inzake woon- en speelruimte en groenvoorzieningen in de buurt van de woning ;
- b) een geïntegreerd actieplan op te stellen om niet alleen de inrichting van speelplaatsen en -pleinen te ondersteunen, maar om ook elders voldoende speelruimte voor kinderen vrij te houden ;
- c) in overleg met de gemeenten werk te maken van een aangepast parkeerbeleid ;
- d) aan de gemeenten voor te stellen om de mogelijkheid om veilig te spelen op straten en pleinen als criterium te hanteren bij het invoeren van woonerven en zone-30-regelingen ;

- e) een bodemontsluitingsprogramma te starten waarin gerichte steun wordt verleend aan scholen, verenigingen en gemeenten om beton en asfalt te vervangen door natuurlijke bodems ;
- f) een meerjarenplan op te stellen om tegen 2010 het grootste deel van de verontreinigde sites te saneren ;
- g) de bodemsaneringsnormen af te stemmen op de risico's voor spelende kinderen, ongeacht de latere bestemming van de grond ;

ad 3°

- a) middelen uit te trekken voor het herprofilen van straten en pleinen vanuit kinderperspectief ;
- b) snelheidsbeperkingen in te voeren, rekening houdend met de reactiesnelheid van kinderen ;
- c) brede voetpaden aan te leggen die rekening houden met het specifieke bewegingsgedrag van de kinderen, en waarop, waar mogelijk, kinderen ook kunnen spelen ;
- d) het aantal parkeerplaatsen voor auto's die de speelruimte van kinderen innemen te beperken ;
- e) de aanleg van autovrije woonzones (zonder parkeerplaatsen) te bevorderen ;
- f) de aanleg van verzamelgarages te stimuleren buiten de leef sfeer van de kinderen ;
- g) voldoende rustpunten in de verkeerssituatie in te bouwen, meer dan alleen voor vluchtheuvels te zorgen ;
- h) de verkeerssituatie af te stemmen op de zichtbaarheid voor kinderen, waardoor het zicht voor kinderen bijvoorbeeld niet wordt beperkt door geparkeerde auto's ;
- i) een netwerk aan te leggen van straten die in de eerste plaats voor voetgangers zijn bedoeld ;
- j) kinderen voorrang te verlenen op kruispunten door een extra rood-lichtfase, waarbij alle verkeer moet stoppen en enkel de voetgangers in alle richtingen kunnen oversteken, om het gevaar van afdraaiende voertuigen te verminderen ;

ad 4°

- a) de concentratie voor alle pesticiden samen in drinkwater of oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor de drinkwaterproductie te beperken tot een maximum van 0,1 µg/l, zonder dat daarop uitzonderingen kunnen worden toegestaan ;

- b) tegen het jaar 2002 die norm nog verder te verlagen tot 0,001 µg/l ;
- c) de kwaliteit van het zwemwater permanent te controleren, en de meetresultaten continu en duidelijk zichtbaar ter plaatse uit te hangen ;
- d) de zwemgelegenheden waar drie jaar na elkaar de Europese Kwaliteitsnorm voor zwemwater (de 'blauwe wimpel') niet wordt gehaald, te sluiten voor het publiek ;

ad 5°

- a) zo snel mogelijk alle giftige stoffen uit moedermelk te weren ;
- b) in afwachting daarvan aan moeders die in risicogebieden wonen of een risicoactiviteit uitoefenen de mogelijkheid te geven om de kwaliteit van de moedermelk te laten onderzoeken ;
- c) er bij de federale regering op aan te dringen een reductie van de maximaal toegestane concentraties aan schadelijke stoffen door te voeren, rekening houdend met de extra gevoeligheid van kinderen voor bepaalde stoffen en residu's ;
- d) er bij de federale regering op aan te dringen om waarschuwende tekens op etiketten verplicht te stellen bij het invoeren van nieuwe voedingsmiddelen of additieven, en om die politiek ook op Europees niveau te verdedigen ;

ad 6°

- a) de uitvoering van het actieprogramma in het Milieubeleidsplan in verband met geluids- en geurhinder te versnellen ;
- b) bij de normstellingen in dat plan uitdrukkelijk rekening te houden met de fysieke en psychische behoeften van kinderen ;

ad 7°

in het algemeen, de nodige maatregelen te nemen om het onderzoek naar milieu en gezondheid en milieugeneeskunde te bevorderen en in het bijzonder :

- a) een omvattend wetenschappelijk onderzoeksprogramma 'kind, gezondheid en leefmilieu' op te zetten, om de ecologische rechten van kinderen op een gezond leven en een zuiver milieu gestalte te geven ;
- b) als een eerste stap daartoe een gegevensbank te laten aanleggen door AMINAL ;
- c) een verplichte milieumedische en toxicologische basisopleiding in te voeren in de opleidingen tot arts en kinderarts ;

- d) de bijscholing van artsen en verplegers over allergische en milieugebonden ziektesymptomen aan te vullen ;
- e) gerichte steunmaatregelen te nemen voor kinderen met chronische aandoeningen ;
- f) milieumedische adviesdiensten op te richten ;
- g) gespecialiseerde diensten voor de behandeling van kinderen met milieugezondheidsproblemen uit te bouwen ;
- h) een specifieke kindereffectenrapportering te verplichten, om de gevolgen van beslissingen, zoals het toestaan van producten en stoffen of het afleveren van vergunningen, op de leefomgeving en de gezondheid van kinderen in te kunnen schatten.

Johan MALCORPS

Ria VAN DEN HEUVEL
